

О. Ю. Стоян,
докторант Чорноморського державного університету ім. Петра Могили

ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ПРИЄДНАННЯ ДО ЕНЕРГЕТИЧНОГО СПІВТОВАРИСТВА

O. Stoyan,
Doctoral candidate of Petro Mohyla Black Sea State University

IMPROVING NORMATIVE-LEGAL SUPPORT OF RENEWABLE ENERGY DEVELOPMENT
IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF ACCESSION TO THE ENERGY COMMUNITY

Проаналізовано та систематизовано перелік та зміст законодавчих змін та реформ в енергетичному секторі, зокрема у сфері відновлювальної енергетики, що передбачені для здійснення в Україні згідно з умовами Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. Проведено огляд та аналіз законодавчих норм "добробку спільноти", які стосуються Договору, критеріїв відповідності законодавства України цим вимогам, та критеріїв відповідності енергетичної політики України в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії вимогам Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. Досліджено стан впровадження європейських норм, стандартів та виконання зобов'язань України щодо адаптації до європейського законодавства в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії. Запропоновано та обгрунтовано основні кроки та підходи по сприянню ефективному впровадженню європейських норм, стандартів та виконання зобов'язань України щодо адаптації до європейського законодавства в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії з боку органів державної влади в Україні, методи вдосконалення нормативно-правового забезпечення механізмів державного регулювання у сфері відновлювальної енергетики у контексті приєднання України до Енергетичного Співтовариства.

Analyzes and systematizes the list and the content of legislative changes and reforms in the energy sector, particularly in the renewable energy provided for implementation in Ukraine under the terms of the Treaty establishing the Energy Community. The review and analysis of legal norms "heritage community" concerning the Treaty eligibility legislation of Ukraine these requirements and eligibility criteria Ukraine's energy policy in promoting renewable energy requirements of the Treaty establishing the Energy Community. The state implementation of European norms, standards and commitments Ukraine to adapt to European legislation in the field of promotion of renewable energy sources. Proposes and approaches reasonably basic steps for improving the effective implementation of European norms, standards and commitments in Ukraine to adapt to European legislation in the field of promotion of renewable energy sources by the public authorities in Ukraine, methods to improve regulatory framework of mechanisms of state regulation in the field of renewable energy in the context of Ukraine's accession to the Energy Community.

Ключові слова: Енергетичне Співтовариство, критерії відповідності, розвиток, державне регулювання, відновлювальна енергетика, механізми державного регулювання.

Key words: Energy Community, eligibility criteria, development, regulation, renewable energy, mechanisms of regulation.

ВСТУП

Енергетична галузь є однією з найважливіших сфер у контексті забезпечення безпеки та енергетичної незалежності у Європейському Союзі (далі — ЄС). Тому у країнах ЄС завдання розвитку енергетичної галузі та

відновлювальної енергетики (далі — ВЕ) зокрема, відносять до числа пріоритетних. Уряд ЄС веде активну політику націлену на створення спільних лібералізованих газового- та електроенергетичного ринків, зниження рівня енергопостачання, підвищення рівня використання

Таблиця 1. Внесок України та інших сторін до бюджету Енергетичного Співтовариства у 2014—2015 роках

Сторони	%	Бюджет 2014 року (в євро)	Бюджет 2015 року (в євро)
Євросоюз	94,95	3274500,06	3339969,87
Албанія	0,09	3090,87	3152,68
Боснія та Герцеговина	0,22	7494,62	7644,52
Грузія	0,12	4010,81	4091,02
Македонія	0,10	3542,58	3613,44
Молдова	0,09	2937,83	2996,59
Чорногорія	0,04	1319,58	1345,97
Сербія	0,52	17919,61	18278,00
Україна	3,81	131228,55	133853,12
Косово	0,08	2765,48	2820,79
Загалом	100	3448809,99	3517766,0

відновлювальних джерел енергії (далі — ВДЕ), зменшення викидів вуглецю, боротьбу із негативними змінами клімату тощо.

Зазначені цілі знайшли своє правове закріплення в ряді послідовно прийнятих енергетичних пакетів. Вони склалися з ряду пов'язаних між собою директив і регламентів, що приймалися Радою та Парламентом Європейського Союзу, та послідовно замінювали один одного. За допомогою спеціальних механізмів і процедур ці акти отримують поширення і на ряд сусідніх держав. Основним з таких механізмів наразі є Енергетичне Співтовариство, створене у 2006 році.

Метою використання ВДЕ у країнах ЄС є збільшення внутрішнього енергетичного потенціалу ЄС і захист довкілля через зменшення викидів вуглекислого газу. 15 грудня 2010 року ратифіковано Протокол "Про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства" (далі — Договір), який передбачає, що Україна зобов'язується адаптувати національне законодавство в сфері енергетики до вимог *acquis communautaire*, що передбачені для здійснення в Україні згідно з умовами Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та виконати ці вимоги у встановлені строки. Дослідження питання Енергетичного Співтовариства здійснювали ряд науковців, зокрема Вешняков О., Рябкова Д., Панічаров Г., Білоцький С. та інші.

Проте дослідження вищезазначених науковців повною мірою не розкривали питання взаємозв'язку між Енергетичним Співтовариством, енергетичними пакетами і розвитком відновлювальної енергетики в ЄС та Україні зокрема, подальших досліджень, на нашу думку, потребує стан впровадження європейських норм, стандартів та виконання зобов'язань України щодо адаптації до європейського законодавства в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії. На нашу думку, необхідним також є формулювання та систематизація подальших кроків та напрямів удосконалення нормативно-правового забезпечення механізмів державного регулювання та сприяння ефективному впровадженню європейських норм, стандартів та виконання зобов'язань України в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Більш детального дослідження потребує саме питання механізмів державного регулювання розвитку ВДЕ в контексті європейської інтеграції та приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства. Враховуючи актуальність цієї сфери енергетики, значення вступу України до Енергетичного Співтовариства та необхідності стрімкого впровадження європейсь-

ких норм, стандартів та виконання зобов'язань України щодо адаптації до європейського законодавства в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії та необхідність подальшого вдосконалення державної політики та державного регулювання України в сфері відновлювальної енергетики та її розвитку в контексті європейської інтеграції, вважаємо за необхідне більш детально дослідити стан впровадження вищезазначених європейських норм, стандартів та виконання зобов'язань України в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії. Нами також буде запропоновано та обґрунтовано основні кроки та підходи по сприян-

ню ефективному впровадженню європейських норм, стандартів та виконання зобов'язань України щодо адаптації до європейського законодавства в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії з боку органів державної влади в Україні, методи вдосконалення нормативно-правового забезпечення механізмів державного регулювання у сфері відновлювальної енергетики у контексті приєднання України до Енергетичного Співтовариства.

РЕЗУЛЬТАТИ

У рамках підвищення енергетичної безпеки регіону, Європейською комісією у березні 2002 року було ініційовано Афіньський процес [1], у ході якого сторони домовилися про створення регіонального енергетичного ринку Південно-Східної Європи (South East Europe regional energy market — SEE REM) — Енергетичного співтовариства.

Енергетичне співтовариство являє собою міжнародно-правову організацію, яка практично повністю фінансується ЄС. Відповідно до Бюджетного меморандуму Енергетичного Співтовариства 2014—2015 років, затвердженого 4 червня 2013 року, головні витрати стосуватимуться зв'язків з громадськістю (54%), навчання, досліджень та консультацій (33%), поїздок (7%) та офісу (6%).

Внесок України та інших сторін до бюджету Енергетичного Співтовариства у 2014—2015 роках наведено у таблиці 1 [2].

Як бачимо, загальний бюджет Енергетичного Співтовариства у 2014 році становитиме 3,45 млн євро, в 2015 році — 3,52 млн євро. Бюджет на 2014—2015 роки, передбачає фінансування Євросоюзом на 95%. Відповідно до затвердженого бюджету Енергетичного Співтовариства, витрати України в 2014—2015 роках становитимуть близько 265 тис. євро. Так, у 2014 році витрати України становитимуть 131 тис. євро, а в 2015 році — 134 тис. євро.

Відповідно енергетична спільнота фактично підконтрольна ЄС, внаслідок чого, його діяльність спрямована виключно на захист і просування інтересів зовнішньої енергетичної політики Євросоюзу в регіоні, в першу чергу, забезпечення енергетичної безпеки самого Євросоюзу [3].

Відповідно до ст. 97 Договору, Енергетичне Співтовариство було створено на 10 років (до липня 2016 року). Строк чинності Договору може бути продовжений одностайним рішенням Ради Міністрів. Якщо такого рішення не буде прийнято, Договір може продовжити свою чинність для тих країн, які проголосували за його продовження, за умови, що число таких країн складатиме

Таблиця 2.

<p>№ ч/п</p>	<p>Перелік директив та регламентів Європейського Союзу в галузі сприяння розвитку ВДЕ, передбачених для запровадження в Україні на рівні державної політики, в контексті приєднання до Енергетичного Союзу</p> <p>1</p> <p>Директива 2001/77/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 вересня 2001 року «Про створення сприятливих умов продажу електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел на внутрішньому ринку електричної енергії» [5]</p> <p>Ключові особливості, основні заходи, передбачені документом:</p> <p>Державою було приділено з метою сприяння збільшенню часті ВДЕ у виробничій електроенергії на внутрішньому ринку електроенергії та створенні бази для майбутніх правових рамок Європейського та національного рівня в енергетичній сфері (ст.1).</p> <p>Для цього країнами мають бути вжиті відповідні заходи зі стимулювання підвищення рівня споживання електроенергії, виробленої з ВДЕ (відповідно до національних індикативних цілей)(ст.3)</p> <p>Своїм висновком:</p> <p>Відповідно до ст.2 Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Європейського Союзу Україна мала до 1 липня 2011 року підготувати план імплементації зазначеної директиви. Однак реально план з'явився тільки на початку серпня 2011 року у формі розширеної «Про заперечення шляху заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору про вступлення в Енергетичний Союз»</p> <p>Положення вживані в законодавстві України:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Держави використовують різні механізми для підтримки ВДЕ на національному рівні, включаючи введення в обіг зелених сертифікатів, інвестиційної допомоги, зниження ставок оподаткування та податкові пільги, відшкодування споживачів та безпосередня цінова підтримка (пункт 14 преамбули). 2. Необхідно якнайшвидше запровадити механізми підтримки ВДЕ (пункт 13 преамбули). 3. Збільшення на ринку електроенергії енергії, виробленої з ВДЕ, дозволяє збалансувати, та, зрештою, знизити вартість енергії (пункт 17 преамбули). 4. Виробники енергії з відновлюваних джерел енергії створюють для держави пряму та опосередковану підтримку (пункт 1 статті 4). 5. З метою сприяння виробничій електроенергії з ВДЕ держави застосовують різні механізми регулювання та керування, включаючи адміністративні процедури, запровадження норм, які передбачають об'єктивний, гнучкий та неспоконсумовний підхід до розвитку та використання технологій ВЕ (пункт 1 статті 6) <p>Положення не приховані в законодавстві України:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З метою забезпечення права споживача вільно обирати джерело виробництва енергії, на постачання якої він укладає договір, необхідно надати споживачеві гарантії походження спожитої електроенергії (пункт 10 преамбули). 1. Гарантія походження електроенергії відзначається від зелених сертифікатів, в першій міс повинні вказувати джерело енергії, з якого було вироблено електроенергію, із зазначенням дати та місця виробництва, а у разі гідроенергетичного джерела необхідно зазначити потужність (пункт 11 преамбули, стаття 5). 3. Рольок ВЕ має сприяти посиленню сприяння, навіть якщо ВДЕ буде відносно дорогою в забезпеченні електричної енергії (пункт 1 статті 7) <p>2.</p> <p>– Директива 2003/30/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 8 травня 2003 року «Про сприяння використанню біопалива та інших відновлюваних видів пального для транспорту»</p> <p>Ключові особливості, основні заходи, передбачені документом:</p> <p>Результатом є сприяння використанню біологічного або іншого відновлюваного палива з метою захіп джерельного палива, що дозволяє підвищити ефективність європейської політики у сферах, пов'язаних із зміною клімату, забезпеченням поставок екологічно прийнятних джерел енергії.</p> <p>Відповідно до Директиви політика окремих країн, що спрямована на зменшення використання біологічного палива, не повинна вестися до зборони вільного руху палива, яке відповідає вимогам екологічним специфікаціям, встановленим в законодавстві Європейського Союзу. При цьому необхідно забезпечити поєднання заохочення біологічного палива із державним впливом екологічної, економічної та соціальної політики з метою збільшення доступності збільшення пропускної спроможності біологічного палива в порівнянні з його традиційними видами</p> <p>Свої висновки:</p> <p>Відповідно до ст 3 Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Європейського Союзу Україна мала до 1 липня 2011 року підготувати план імплементації зазначеної директиви. Однак реально план з'явився тільки на початку серпня 2011 року у формі розширеної «Про заперечення шляху заходів щодо виконання зобов'язань в рамках Договору про вступлення в Енергетичний Союз»</p> <p>Положення вживані в законодавстві України:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Держави повинні керуватися екологічною сумісністю видів палива з отриманим середнім рівнем, які є менш шкідливими для довкілля. Сприяючи розвитку відновлюваних джерел енергії відновленню шляху зростає (пункт 4 статті 3). 2. Використання біологічного палива зменшує вплив зменшення запасів енергії, а також зменшує витрати на транспортне використання енергетичної, особливо біомасою в частоту та частоту зменшення витраті придатне для транспортування через зворотній ефект транспортування моторного палива (пункти 7 та 22 преамбули). 3. У Європейській згодяться діють комплекси заходів, призначених для доведення до двох відсотків частки біопалива в загальних обсягах палива, включаючи збільшення відновлюваності, фінансову підтримку виробничих підприємств та встановлення спеціальних парків на біопаливо для національних компаній (пункт 19 преамбули). 4. Держави забезпечують законодавче закріплення переліку відновлюваних видів палива, придатних для використання на своїй території, відсотку біологічних джерел до традиційного палива, однієї впливу використання біопалива на довкілля (пункт 26 преамбули)
--------------	---

Продовження таблиці 2

<p>Положення не впроваджені в законодавстві України:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біомасою – це рідке чи тверде паливо для транспорту, яке виробляється з біомаси (біомаса стовбурів, що ринне відстоєць під впливом мікроорганізмів, залишками продуктів, відходів та з решітки сільськогосподарської діяльності, включаючи решовини рослинного та тваринного походження, лісової та спорианої промисловості, а також такими, що розкладаються під впливом мікроорганізмів, частинками промислових та міських відходів (пункт 1 статті 24). 2. Перелік речовин, які вважаються біопаливом, та їх визначення: біостанол – станол, вироблений з біомаси тварин з відходів, вироблений під впливом мікроорганізмів, для використання в якості біопалива; біометанол – метанол, який утворюється з рослинних чи тваринних масел, для використання в якості біопалива; біометанол – метанол, який розкладається під впливом мікроорганізмів, яке може бути отримано до рідкої якості природного газу, для використання в якості біопалива або газу для промислових, біостанол – метанол, 102вироблений з біомаси для використання в якості біопалива; біометилфосфат – метил ефір, вироблений з біомаси для використання в якості біопалива; біо-ЕТБЕ (стигматрибутиловий ефір) – вироблений на основі біостанолу, втрахований естерифікований масел біо-ЕТБЕ в біопалива – 47 %. 3. Упровадження відновлюваних видів палива повинно супроводжуватись детальним аналізом економічних, соціальних та екологічних наслідків (пункт 25 проекту). 	<p>3. Директивою 2009/28/ЄС «Про стимулювання використання енергії з відносно повільних джерел, внесених зміни та подальшої зміни до 2013 року, зокрема пробирання національний план дій з відносно повільних джерел до 30 червня 2013 року</p> <p>Ключові зміни: зміни в складі, передачі, ліцензуванні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скорочення видатків парникових газів від використання біопалива – не менше ніж на 35%, а з січня 2017 року – не менше ніж на 50%. Тобто при безпосередній зміні землекористування повинен бути віднятий базис парникових газів. Якщо жема план діяти з повільним різним джерелом, то планом передбачено для використання для біомаси, то деяка частина палива буде надходити до атмосфери, при цьому при цьому до утворення двоокису вуглецю. Результатом таких процесів буде негативний вплив парникових газів з боку біопалива, в деяких випадках – доволі значний. В такому разі необхідно врахувати певний вплив такої мінеральної скорочення парникових газів, необхідний відомитися від використання земельної ділянки для виробництва біомаси у вигляді, якщо втрачати вуглецю в її надрах в результаті під дію не можуть бути комплексовані, в рамках взаємозв'язку часу, за рахунок скорочення видатків парникових газів через використання виробленого біопалива. У разі вирощування біомаси на суглинках деградованих та дуже деградованих ґрунтах висхідні парникових газів. 2. Обмеження використання земель: <ul style="list-style-type: none"> – зі зменшенням обсягів використання (незайнятий діє, зливідання, думи); – з використанням земель (якщо при цьому відбувається зменшення рівня вуглецю); – зі статусом торф'яних (якщо при цьому відбувається вимивання ґрунту). <p>Таким чином, співпраця, яка буде поставатися в країні ЄС для виробництва біопалива, має відповідати критеріям сталості згідно з Директивою 2009/28/ЄС. З січня 2011 року поставання такої співпраці повинно супроводжуватися процедурою сертифікації.</p> <p>Наприклад, це, що експлуатувати біомаю в країні ЄС повинні надавати Декларацию виробника та інші певні документи, який підтверджує, що виробництво біомаси відповідає критеріям сталості, а також бути готовими до проведення незалежного інспектування акредитованими органами з сертифікації біопалива.</p> <p>Необхідно зауважити, що стаття 18 Директиви 2009/28/ЄС передбачено можливість підприємств лісогосподарства, які регулюють практику землекористування, а також визначення повноважень органів влади в процесі сертифікації та інспектування. Тому повинні практичні дії передувати від наявності таких міжурядових угод.</p> <p>Зазначимо, що запровадження Директиви вимагає обов'язкових національних адміністративних та інших повноважень ВР, що відбувається на декількіх національних адміністративних та інших рівнях, а також точних складових даних.</p>
<p>Стан інспелекції:</p> <p>Положення впроваджені в законодавстві України:</p> <p>19 вересня поточного року відбувся презентація проекту Національного плану дій з відновлюваної енергетики на період до 2020 року у Відді Секретаріату Енергетичного Співтовариства. Секретаріат надав деякі рекомендації щодо його покращення та в цілому підтримав проєкт. Адаптація нормативно-правової бази України до вимог Директиви також передбачена процесом оновленої Енергетичної стратегії України до 2030 року.</p>	<p>Положення не впроваджені в законодавстві України:</p> <p>Зуважимо, що пріоритетним завданням для України в майбутній період дії До озору має стати сфера доопрацювання та ухвалення проєкту Національного плану дій з розвитку відновлюваних джерел енергії, який буде визначено політику та заходи держави для досягнення мети в 11% частки ВВП, в загальному бізнесовому споживанні енергії в 2020 році та 10% частки ВВП в транспортному секторі. На нашу думку, обов'язкові цілі, що встановлюються Директивою 2009/28/ЄС повинні бути відображені в правовій системі разом з іншими вимогами Директиви.</p>

щонайменше дві третини від загальної кількості Сторін Енергетичного Співтовариства [4].

Протягом здійснюваного дослідження ми розглядаємо Енергетичне Співтовариство не як статичне явище, а як динамічний процес, до якого країни приєднуються добровільно для розширення внутрішнього енергетичного ринку Європейського Союзу в напрямі Південно-Східної Європи та за її межі, для створення стабільної бази регулювання ринку, здатної залучати інвестиції для забезпечення стабільного й безперервного постачання енергії; формування єдиного регуляторного простору для торгівлі енергією в мережах; зміцнення надійності енергопостачання; підвищення енергоефективності та поліпшення екологічної ситуації навколо енергетичних мереж і розвитку відновлюваних джерел енергії; розвитку конкуренції на ринках електроенергії та газу в ширшому територіальному вимірі.

Варто зазначити, що вступ України до Енергетичного Співтовариства надає великі можливості та необхідні інструменти для проведення послідовної структурної реформи в енергетичній сфері. Ухвалення та впровадження в Україні європейських норм, стандартів у сфері енергетики в цілому та відновлювальної, зокрема осучаснить законодавчу базу України та дозволить перейти на шлях сталого розвитку та в перспективі стати повноправним членом ЄС.

Розділ II Договору визначає особливості поширення дії нормативно-правової бази Євросоюзу на договірні сторони, зокрема у сфері відновлювальної енергії.

Відповідно до статті 20 Договору, в галузі сприяння розвитку ВДЕ Україна зобов'язана забезпечити імплементацію:

— Директиви 2001/77/ЕС Європейського Парламенту та Ради від 27 вересня 2001 року "Про створення сприятливих умов продажу електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел на внутрішньому ринку електричної енергії" до 1 липня 2011 року [5];

— Директиви 2003/30/ЕС Європейського Парламенту та Ради від 8 травня 2003 року "Про сприяння використанню біопалива та інших відновлюваних видів пального для транспорту" до 1 липня 2011 року [6];

— Директиви 2009/28/ЕС "Про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел, внесення змін та подальшої заміни директив 2001/77/ЕС та 2003/30/ЕС" до 1 січня 2014 року [7].

Крім того, українська сторона має:

— забезпечити розробку заходів та методології стосовно застосування загальноприйнятих стандартів ЄС відповідно до вимог статті 22 договору про заснування Енергетичного Співтовариства;

— підготувати звіт про безпеку постачання енергоносіїв відповідно до вимог статті 22 ДЕС тощо.

Зауважимо, що серед групи актів, у рамках енергетики, що підлягають імплементації в рамках Енергетичного Співтовариства, можна виділити групу, присвячену регулюванню ВЕ. До цієї групи можна віднести як окремі директиви, присвячені відновлюваній енергетиці — 2001/77/ЕС або біопаливу — 2003/30/ЕС та Директива 2009/28/ЕС "Про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел, внесення змін та подальшої заміни директив 2001/77/ЕС та 2003/30/ЕС", так і директиви, присвячені загальним питанням енергетичного та газового ринку — 2003/54/ЕС та 2003/55/ЕС і деякі інші.

З метою більш детального та всебічного вивчення зазначеного питання та враховуючи, необхідність об-

ґрунтування подальших основних кроків та механізмів державного регулювання та сприяння ефективному впровадженню європейських норм, стандартів та виконання зобов'язань України в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії, розглянемо основні з вищенаведених Директив у сфері ВЕ, а також проаналізуємо стан впровадження європейських норм, стандартів та виконання зобов'язань України щодо адаптації до європейського законодавства в галузі сприяння розвитку відновлюваних джерел енергії, зокрема стан виконання за основними заходами, передбаченими зазначеними документами. Результати дослідження та пропозиції систематизовано у таблиці 2 за даними [4; 5; 6; 7].

Проблема гармонізації національного законодавства третіх країн, і в тому числі України, з законодавством ЄС у рамках Енергетичного Співтовариства полягає в доволі швидкій мобільності самого законодавства ЄС — в середньому що п'ять років.

Ключовою зараз директивою в регулюванні виробництва електроенергії з відновлюваних джерел в ЄС є Директиви 2009/28/ЕС.

Третій енергетичний пакет було прийнято 23 березня 2009 р., і він складається з п'яти документів:

1) Регламент ЄС № 713/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 р., що засновує Агентство з питань співробітництва регуляторів у сфері енергетики (Agency for the Cooperation of Energy Regulators, ACER);

2) Регламент ЄС № 714/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 р. про умови доступу до мереж транскордонних обмінів електроенергією, що скасовує Регламент ЄС № 1228/2003/32;

3) Регламент ЄС № 715/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 р. про умови доступу до мереж транспортування природного газу, що скасовує Регламент ЄС № 1775/2005/33;

4) Директива 2009/72/ЕС Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 р. щодо спільних правил для внутрішнього ринку електроенергії, що скасовує Директиву 2003/54/ЕС34 (далі — III електроенергетична директива);

5) Директива 2009/73/ЕС Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 р. щодо спільних правил для внутрішнього ринку природного газу, що скасовує Директиву 2003/55/ЕС35 (далі — III газова директива).

Таким чином, Енергетичне Співтовариство є одним з засобів поширення енергетичного аґене ЄС на треті країни. Однією з складових цього енергетичного аґене є також ВЕ.

На нашу думку, нашою державою здійснено істотні кроки у розробці суттєвих інституційних основ для стимулювання розвитку ВЕ. Проте не можемо не наголосити на необхідності їх подальшого доповнення задля виконання всіх вимог Договору щодо сприяння розвитку ВЕ. Зокрема, з нашої точки зору, необхідно в першу чергу відобразити в правовій системі України обов'язкові цілі, встановлені Директивою 2009/28/ЕС разом з іншими вимогами Директиви. Після внесення необхідних поправок до законів про електроенергетику, необхідно також звернути увагу на питання підключення ВДЕ до електричних мереж та їх належного функціонування. Також, існує необхідність, у визначенні установи, яка буде відповідальною за впровадження системних гарантій про проходження енергії з ВДЕ.

ВИСНОВКИ

Як бачимо, в процесі імплементації Україною нормативно-правових актів, передбачених Договором про Енергетичне Співтовариство, відновлювальна енергетика отримує потужні стимули для розвитку, що у майбутньому може стати запорукою забезпечення енергонезалежності та екологічної безпеки України. Головною умовою ефективного державного регулювання розвитку ВЕ України, в контексті приєднання нашої країни до Договору, з нашої точки зору, є посилення координації та співпраці між різними органами виконавчої влади, Верховною Радою, європейськими партнерами України та активне залучення громадськості, неурядових організацій та висококваліфікованих фахівців до процесу адаптації українського законодавства в сфері розвитку відновлювальної енергетики та енергетики в цілому до вимог ЄС.

До першочергових кроків у цьому напрямі, на нашу думку, слід віднести:

- перегляд пріоритетів національної енергетичної політики в напрямку посилення енергоефективності та енергозбереження та ухвалити необхідну нормативно-правову базу у сфері використання паливно-енергетичних ресурсів та експлуатації житлових та громадських будівель;

- ухвалення Національного плану дій з розвитку відновлюваної енергетики до 2020 року та Національного плану дій з енергоефективності до 2020 року та узгодження їх з іншими стратегічними документами в галузі енергетики;

- ухвалення необхідних законодавчих змін, спрямовані на демонополізацію та лібералізацію ринку енергетики;

- доопрацювання Енергетичної стратегії України до 2030 року та усунення невідповідностей окремих її пунктів вимогам *acquis communautaire* та рекомендаціям міжнародних експертів, оскільки закладені в Стратегії показники та цілі ставлять під загрозу реальні перспективи розвитку енергетики України, особливо в частині відновлюваної енергетики, що має значний потенціал із залучення інвестицій, а також призводять до невиконання міжнародних зобов'язань України та забезпечити офіційний англомовний переклад документу тощо.

Наразі для України використання значного потенціалу відновлюваних джерел енергії є дуже важливим у подоланні залежності країни від імпорту викопного палива, що підтверджується швидким розвитком ВДЕ в країні за останні роки. В разі успішної реалізації можливостей, що надає Україні участь в Енергетичному Співтоваристві, українська відновлювальна енергетика України може стати на шлях сталого розвитку та перетворитися на фундамент нової ефективної та екологічно безпечної економіки України.

Література:

1. Memorandum of Understanding on the Regional Energy Market in South East Europe and its Integration into the European Community Internal Energy Market ("The Athens Memorandum — 2003"), 8 December 2003 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.energy-community.org/pls/portal/docs/36297.PDF>

2. UKRAЇНСЬКА ЕНЕРГЕТИКА [Електронний ресурс] / В наступні 2 роки Україна витратить на Енергетичне Співтовариство 265 тис. євро від 03.07.2013 р. — Режим доступу: <http://ua-energy.org/post/toprint/33895>

3. Євразійський юридичний журнал № 5 (36) 2011. Енергетичне співтовариство країн Південно-східної Європи як інструмент зовнішньої енергетичної політики ЄС [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.eurasialegal.info/index.php?option=com_content&view=article&id=837:2011-05-31-09-08-11&catid=1:eurasianintegration&Itemid=1

4. Офіційний сайт Міністерства юстиції України [Електронний ресурс] / Комплексне порівняльно-правове дослідження відповідності законодавства України *Acquis Communautaire* у сфері застосування положень договору про заснування Енергетичного Співтовариства, 2011. — Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/>

5. Directive 2001/77/EC of the European Parliament and of the Council of 27 September 2001 on the promotion of electricity produced from renewable energy sources in the internal electricity market. OJ L 283, 27.10.2001, p. 33—40

6. Directive 2003/30/EC of the European Parliament and Council of 8 May 2003 on the promotion of the use of biofuels or other renewable fuels for transport, Official Journal L 123/42, 17.5.2003

7. Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC//Official Journal of the European Union L 140/16, 5.6.2009.

References:

1. Energy community (2014), Memorandum of Understanding on the Regional Energy Market in South East Europe and its Integration into the European Community Internal Energy Market (The Athens Memorandum - 2003), available at: <http://www.energy-community.org/pls/portal/docs/36297.PDF> (Accessed 07 August 2014).

2. UKRAYNS'KA ENERGETYKA (2014), "In the next 2 years Ukraine will spend on ECT 265 thousand euro", available at: <http://uwea.com.ua> (Accessed 05 August 2014).

3. Eurasialegal.info (2011), "Energy Community of South East Europe as an instrument of foreign energy policy.", *Yevrazijs'kyj iurydychnyj zhurnal*, vol. 5 (36), available at: http://www.eurasialegal.info/index.php?option=com_content&view=article&id=837:2011-05-31-09-08-11&catid=1:eurasianintegration&Itemid=1 (Accessed 07 August 2014).

4. The official site of The Ministry of Justice of Ukraine (2014), "Complex comparative legal study of legislation relevance Ukraine *Acquis Communautaire* in the field of application of the provisions of the Treaty establishing the Energy Community", available at: <http://www.minjust.gov.ua/> (Accessed 07 August 2014).

5. EC (2001), "Directive 2001/77/EC of the European Parliament and of the Council of 27 September 2001 on the promotion of electricity produced from renewable energy sources in the internal electricity market", vol. 283, pp. 33—40.

6. EC (2003), "Directive 2003/30/EC of the European Parliament and Council of 8 May 2003 on the promotion of the use of biofuels or other renewable fuels for transport", vol. 123, no. 42.

7. EC (2009), "Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC", vol. 140, no. 16.

Стаття надійшла до редакції 18.08.2014 р.